

B2 KARJALAINEN SUNNUNTAINA 26.2.2017

Kulttuuri

Kimmo Nevalainen esimies 010 230 8171
Suonna Kononen 010 230 8172
kulttuuri@karjalainen.fi
etunimi.sukunimi@karjalainen.fi

EJJA IRENE HILTUNEN

Arto Liimatta (oik.) esittelee Panu Kailalle funkistalonsa sisustusratkaisuja. Takkaimurin säädin on talon hengen mukaisesti upotettu 50-luvun metallirasiaan.

Panu Kaila (vas.), kunnanvaltuutettu Liisa Sorjonen, kunnan teknisen osaston Petteri Romppainen ja arkkitehtisuunnittelija Arto Liimatta Ilomantsin Kansallistalolla.

Ympäristösuunnittelija Sauvo Henttonen (vas.), Panu Kaila ja Museosäätiön Majja Luostarinen Ilomantsin Kuikanniemessä.

Rakennusperinne

Talotohtori kierroksella

Professori Panu Kailalle esiteltiin Ilomantsin kulttuurihistoriallisesti tärkeät rakennukset. Vanhoissa taloissa on viisautta, luennoi Kaila.

Ilomantsi

Eija Irene Hiltunen

Ennen rakennettiin paremmin kuin nyt, talotohtorina tunnetuksi tullut arkkitehtuurin emeritusprofessori Panu Kaila väittää. Kaila on edellisenä päivänä luennoinut vanhan talon viisaudesta lähes satapäiselle ilomantsilaisyleisölle. Nyt hän tutustuu paikkakunnan kulttuurihistoriallisesti tärkeisiin rakennuksiin, joiden tulevaisuus on auki.
– Rintamamiestaloit ovat viimeiset, jotka vielä rakennettiin terveesti. Ullakkotilat tuuletettiin ja kuistit olivat kylmää tilaa. Kellariin mentiin ulkokautta ja sauna oli pihalla. Alapohja oli tuuletettava, materiaalit hengittäviä ja ilmanvaihto oli perinteinen painovoimainen.

Panu Kailan kierroksen ensimmäinen kohde on Ylätiellä sijaitseva entinen vaivaistalo, sittemmin hoitokotina toiminut Vaahtera, joka on nyt sisäilmaongelman takia suljettu. Rakennus on suojeltu, joten kunnan purkupäätös ei onnistunut.

Samankaltaisia ongelmia on myös kylänraitti Kauppatien läheisyydessä sijaitsevassa komeassa Kansallistalossa. Se on toiminut kunnantalon ja viimeiseksi se on ollut nuorisotila. Molemmat ovat

vanhinta rakennuskantaa ja niihin on tehty kohtalokkaita korjauksia.

– Sisäilmastovauriot ovat nykyisen rakennustekniikan aiheuttamia. Alipaineinen ilmanvaihto ei koskaan sovellu varsinkaan vanhaan taloon, joka on rakennettu luonnollisen ilmanvaihdon periaatteille. Yritykset ratkaista ongelmia rakenteita tiivistämällä ovat lähes poikkeuksetta olleet epäonnistuneita rahanhukkaa, Kaila toteaa.

Kaikki on korjattavissa. Ainoa, mikä ei enää ole korjattavissa on laho hirsi. Pahin uhka on lattia- ja kellarisieni.
– Sieni syö mineraalivillaa, kalkkia ja betonia. Se on nopea, jopa vuodessa se voi saada paljon vahinkoa aikaiseksi.
Kailan mukaan jokaisen talon alla on lattiasientä, mutta se ei pääse ylös lattiarakenteisiin jos perustukset ovat erillään maasta ja kuivat. Alapohjan hyvä tuuletus pitää kosteuden poissa. Lattiasieni on arka vedolle ja kuolee helposti janoon.

Liika tiivistäminen ja hengittämättömät materiaalit ovat yleisempiä virheitä kun vanhaa korjataan. Höyrynsulku ja kastunut mineraalivilla on riski. Kun se kastuu, se ei kuivu. Jopa muovilla päällystetty tapetti estää seinän hengittämisen.

Rintamamiestaloit ovat viimeiset, jotka vielä rakennettiin terveesti.

Talotohtori rauhoittelee remonttoijaa liika korjaamisesta. Mitään talosta ei tarvitse repiä pois, jos se ei ole riskirakenne.

– Kylämaiseman kannalta Vaahtera ja Kansallistalo ovat molemmat erittäin tärkeitä historian säilyttäjiä, ja lähekkäin sijaitsevina tukevat toinen toistaan, Kaila pohtii. Kokonaisuuteen voidaan laskea myös molemmat pappilat vaaran laella, sekä loistavasti restauroitu funkistalo sen juurella.

Kaila viittaa Kauppatielle sijaitsevaan, vuonna 1939 rakennettuun entiseen PKO:n liiketaloon. Talossa asuvat ja työskentelevät arkkitehtisuunnittelijat Arto Liimatta ja Nina Kosola. Talon kunnostaminen on selvästi kohtanut kylänraitin yleisilmettä ja moni rakennus tiellä on seurannut esimerkkiä.

Seuruesliritys keskustasta Ilomantsin järven rannalle. Kilpi Kuikanniemen tilan seinässä kertoo talon edustavan talonpoikasrakentamista hienolla tavalla. Tila on todennäköisesti rakennettu 1840-luvulla ja on lähes alkuperäisessä asussaan. Talossa on miellyttävä vanhan puun tuoksu. Miten sitten uudet

rakennukset saavat ihmiset sairastamaan?

Ihmiset voivat huonosti nykyisissä rakennuksissa, ja siihen on Panu Kailan mukaan kaksi syytä; rakennetaan niin että rakennukset ovat alttiita homeelle, eikä asukkailla ole samaa vastustuskykyä kuin ennen, koska elämme liian sterilistillä.

– On tehty vertailevaa tutkimusta rakennuksista rajan toisella puolella ja voidaan sanoa, että siellä asukkaat ovat terveitä ja rakennukset niin sanottu "huonoja" ja meillä Suomessa taas ihmiset ovat sairaita ja rakennukset vastaavasti "hyviä".

Kaila epäilee, että nykytilaan on päädytty, koska halvempat menetelmät eivät käy niille, jotka tienaaav sillä, että tehdään kalliisti. Talon rungon hinta on loppujen lopuksi 15 prosenttia rakennuskustannuksista. Loput hinnasta mahdollistaa rakennusbisneksen. Talotohtorin diagnoosi Ilomantsin arvoteknisiasta: kokonaisuus on enemmän kuin osiensä summa, joten yhdenkin osan häviäminen olisi vakava vaurio.

Kulttuurihistoriallisesti arvokaiden rakennusten säilyttäminen on investointi tulevaisuudelle. Korjausten ja ylläpidon kustantaminen kuitenkin edellyttää, että rakennuksella on sopiva käyttö- tarkoitus.